

Fi2017/01644/OU

Remissyttrande, SOU 2017:30 En omreglerad spelmarknad

Branschföreningen för onlinespel (BOS) avger här sitt svar på utsänd remiss avseende SOU 2017:30 *En omreglerad spelmarknad*.

BOS har 17 medlemsorganisationer som samtliga är spelbolag¹, dels utvecklare som business-to-business säljer spel och systemlösningar till så kallade operatörer, dels just operatörer som är de spelbolag som vänder sig direkt till konsumenten med sina spel. En operatörsmedlem hos BOS har inte sällan flera varumärken som man verkar med på marknaden. Uppskattningsvis omfattar BOS medlemsbolag drygt halva den svenska onlinespelmarknaden. Återstoden av denna marknad innehas dels av de i Sverige reglerade spelbolagen, dels av bolag som inte är medlemmar i BOS och/eller saknar EU-licens.

Samtliga BOS-medlemmar har tillstånd för sin verksamhet från minst en spelmyndighet och är ålagda att följa den EU-gemensamma CEN-standarden för konsumentskydd, samt BOS egen etiska plattform.

Många av BOS medlemmar har verksamhet i flera länder i Europa och har bred erfarenhet av att verka på reglerade marknader med licenser, som exempelvis Danmark, Belgien och Storbritannien. Av detta följer att vi vet vad som i regleringshänseende fungerar bra respektive mindre bra.

Övergripande reflektion

BOS har inget att erinra mot en övergång från spelmonopol till ett licenssystem.

Vi har noterat hur flera medlemsstater i Europeiska Unionen infört licenssystem av varierande slag, och även om det finns mycket att säga om detaljerna i de enskilda licenssystemen så är den övergripande uppfattningen att systemen tjänar alla parter väl. Med parter avses här primärt spelkonsumenterna, staten och spelbolagen, men även andra intressenter har tillgodosetts i licenssystemen.

¹ PaddyPowerBetfair, Mr Green, Kindred, Betsson AB, NetEnt, William Hill, Bet365, Bonnier Gaming, ComeOn!, PrimaNetworks Ltd, Casumo, Intertain, CherryCasino, PokerStars, LeoVegas.com, Evolution Gaming och Video-Slots.

Reformprocessen

Den nu framlagda Spellicensutredningen är inte det första försöket att omreglera det obsoleta svenska spelmonopolet. Av olika skäl har samtliga tidigare utredningar inte resulterat i en reformering av lagstiftningen. Under tiden har behovet av reglering vuxit sig allt starkare i takt med marknadens förändring. Sverige har tagit skada av den hittillsvarande oförmågan att införa en modern spelreglering.

BOS är mycket angelägen om att Sverige lyckas den här gången. Det tär på Sveriges trovärdighet att gång efter annan uppmana spelmarknadens aktörer att engagera sig för ett svenskt licenssystem, med alla dess fördelar men också branschspecifika nackdelar (exempelvis en högre skatt än vad man betalar idag), utan att komma till skott. Vi menar att Sverige inte har råd att misslyckas en gång till. Om Sverige gör det kan inte vi utlova vårt samlade stöd för ett omtag.

Vi menar att ett antal positiva omständigheter gör att fönstret för förändring är öppet nu men sannolikt inte senare. Till dessa omständigheter hör branschens stöd, en regering och ett ansvarigt statsråd som prioriterar frågan samt stöd från stora delar av riksdagens oppositionspartier.

Konkret innebär detta att riksdagens behandling måste vara avslutad före innevarande mandatperiods utgång. Beslut i riksdagen måste med andra ord fattas under denna mandatperiod. Det förutsätter att regeringen håller tempo i alla de obligatoriska delmoment som en proposition till riksdagen förutsätter, såsom lagrådsremiss och EU-notifiering.

Utöver det att beslut behöver fattas i riksdagen är det nödvändigt att ansvarig myndighet i god tid tilldelas det mandat och de resurser som krävs för en licensintroduktion under 2019. Ansträngningar behöver göras för att licenssystemet blir satt i funktion under 2019. Ytterligare dröjsmål riskerar att skada systemet.

Nedan följer kommentarer till texter och förslag direkt ur utredningen:

Del 1

7.1 En långsiktig hållbar svensk spelreglering (s. 265)

Utredningen fastslår att en hög kanalisering är i det närmaste överordnat alla andra mål då uppfyllelse av övriga mål förutsätter en hög kanalisering. Utredningen sätter målet att minst 90 procent av svenskarnas spel efter två år med licenssystem ska vara kanaliserat till licensierade operatörer.

BOS delar utredningens uppfattning att en hög kanalisering är av avgörande betydelse. Det måste påpekas att alla förslag i utredningen – det vill säga detaljerna i all spelreglering – har en effekt på kanaliseringen.

BOS menar att 90-procentsmålet får betraktas som ett minimum. Det överstiger visserligen kanaliseringen i Danmark, men Storbritannien, med sin drygt 95-procentiga kanalisering, har visat att det med en väl konstruerad reglering går att uppnå en mycket hög kanaliseringsnivå. Därtill ska sägas att BOS tillsammans med de monopol- och/eller regeringsägda spelbolagens branschorganisation SPER, når upp till en marknadsandel som ligger närmare 95 procent än 90. Om den spelmarknad licenssystemet skapar lyckas attrahera kunderna hos dessa branschorganisationers medlemsbolag är alltså målet med minst 90 procents kanalisering redan i hamn.

8.2 En ny ramlag för lotterier och spel om pengar (s. 279)

BOS delar den uppfattning som framförs att Lotteriinspektionen omvandlas till Spelmyndigheten och att regeringen som en konsekvens av det befrias från all tillståndsgivning till spel.

Vi utgår från att den nya spelmyndigheten ges tillräckligt mandat och resurser för att kunna fungera på ett ändamålsenligt sätt.

Vad som faktiskt ska gälla framgår inte av den nu föreslagna lagtexten. Konstruktionen med en ramlag medför betydande risker och det är viktigt att dessa begränsas. Regleringen måste präglas av förutsebarhet och transparens. Förslag till ett konkret regelverk saknas och regeringens mandat att utforma detta regelverk är så omfattande att hela syftet med en omreglering av spelmarknaden riskerar att äventyras. Om konsumenten ska få det höga skydd som eftersträvas är en hög kanalisering avgörande. Om för stor andel av spelandet sker hos andra än licensierade aktörer kan staten i praktiken inte utöva nödvändig kontroll och konsumenterna inte garanteras skydd. Grundläggande förutsättningar bör beslutas av riksdagen och inte delegeras till regeringen. Hit hör exempelvis beslut om vilka spel som ska tillåtas och eventuell reglering av vinståterbetalningsnivåerna.

10.3 Spelformer och risk (s. 301)

Vi delar utredningens resonemang om det komplexa och ibland subjektiva i att bedöma olika spelformers riskgrad. I ett ständigt föränderligt spellandskap synes det omöjligt att på ett objektivt sätt klassificera spel enligt en sådan modell, vilket även utredningen konstaterar. Detta gäller alldeles särskilt eftersom det på detta område har förekommit ymniga förslag från vissa av spelmarknadens aktörer om att söka begränsa spelerbjudanden från konkurrerande spelbolag, snarare än att söka skademinimera sina egna spelerbjudanden. Spel utvecklas, omformas och flyttas till nya plattformar. Det är en i praktiken mycket liten, för att inte säga ingen, skillnad mellan en trisslott i mobilen och en spelautomat online. En klassificering av olika spel kommer snarast leda till att spel anpassas för att stämma med olika etiketteringar snarare än att lagens syfte uppfylls.

Ett system med statligt påbjuden klassificering av risker på produktnivå med efterföljande åtgärdslista är dessutom som upplagt för konkurrenssnedvridning. Exempelvis har det framförts önskemål om olika skattesatser på spelprodukter beroende på farlighetsnivå. Detta förslag liksom alla andra som rör obligatorisk riskklassificering skulle ha en allvarlig effekt på kanaliseringen. Vi välkomnar att utredningen avvisar förslag i den riktningen.

Det är inte de olika spelen som ska vara i fokus utan konsumenten. Spelarna finns på olika spel och spelmissbrukare finns i alla spel. Hos BOS medlemsföretag är det *spelare* snarare än *spelprodukter* som klassificeras utifrån risk, i den meningen att vi monitorerar spelare för att upptäcka potentiellt riskabla spelbeteenden. Vi menar att detta är den enda möjliga metoden eftersom mottagligheten för ett riskabelt beteende finns hos människor, inte produkter.

11 Vilka spelformer ska konkurrensutsättas i licenssystemet? (s. 315)

BOS ser egentligen inga skäl för någon enda spelform att inte regleras i ett konkurrensutsatt licenssystem. Där det finns en efterfrågan på spel kommer den att mötas av spelerbjudanden, och vi vill att detta sker under ordnade former i ett licenssystem.

Den föreslagna marknadsuppdelningen synes dock vara en politiskt framkomlig väg för att möjliggöra reformen överhuvudtaget. Vi vill samtidigt betona att exempelvis förbudet att erbjuda onlinelotterier är en betydlig inskränkning av utrymmet för den privata spelindustrin. Ytterligare inskränkningar är inte acceptabla och det är exempelvis helt avgörande att onlinebingo inkluderas i licenssystemet, i enlighet med utredningens förslag. Onlinebingo är ett spel som tillhör och erbjuds på den fria marknaden. Att föra denna spelform till den exklusiva marknaden, som inte ens idag har möjlighet att lagligen erbjuda onlinebingo, vore att expropriera delar av den fria marknaden till förmån för ett visst särintresse.

11.5 Vadhållning på sport (s. 327)

Vi delar utredningens uppfattning att det inte finns skäl att reglera vilka spelobjekt som ska vara tillåtna. Om inte annat så av det uppenbara skälet att annars flyttar vadslagning som blir otillåten utanför licenssystemet och kanaliseringen blir låg.

Vi har dessutom kunnat visa att vadslagning online är helt överlägsen när det kommer till att känna kunden (KYC – Know Your Customer) och följa spelarmönster. Detta eftersom alla våra spelare identifieras och alla vad, insättningar, uttag etcetera registreras. Denna data är till gagn för kampen mot penningtvätt, bedrägerier och fixade matcher.

Vi erbjuder vad med begränsade låga belopp när det gäller vadslagning i de lägre divisionerna och vadslagning på enskilda matchhändelser. Svenska domstolsutslag samt inställda matcher på grund av misstänkt matchfixning är företeelser som är kraftig överrepresenterade i de högre divisionerna. Ingen kan förvånas av detta eftersom det endast är där, och endast inom vadslagning om matchers slutresultat, som den riktigt stora likviditeten finns. Det saknas evidens för att det skulle förekomma omfattande fusk i de lägre divisionerna. En begränsning av

möjligheterna att erbjuda dessa spelobjekt skulle endast gynna AB Svenska Spel och dess samarbetspartners, samt försämra kanaliseringen.

11.6 Vadhållning på hästar (s. 332)

Vi delar utredningens slutsats att krav från främst ATG och dess ägarorganisationer, Svensk Travsport och Svensk Galopp, om att förbjuda fasta odds bör avvisas. Likaledes delar vi uppfattningen att krav på statligt fastställd så kallad "levy" bör avvisas. Vi är övertygade om att spelmarknadens aktörer kan sluta frivilliga avtal med sporten på precis samma sätt som sker inom exempelvis den internationella fotbollen.

Vi bekymrar oss över att så litet föreslås i utredningen i syfte att skapa en hästspelmarknad präglad av lika konkurrensvillkor. ATG har tillsammans med staten haft flera decennier på sig att bygga upp ett totalisatormonopol. Vi hade gärna sett att utredningen problematiserade mer kring detta i grunden orättmätiga monopol samt levererade förslag för att söka utjämna konkurrenssnedvridningen. Vi ser ett stort behov av att den framtida spelmyndigheten tillsammans med konkurrensverket noga följer utvecklingen och agerar i syfte att motverka missbruk av den dominerande ställning som utredningen föreslår att ATG får behålla.

11.8 Spelbörser (s. 359)

Medan BOS stöder inkludandet av spelbörser i listan över produkter som ska tillåtas menar vi att den nuvarande definitionen som används för att beräkna skattebasen för börser ("insatser minus vinster") kommer att leda till betydande svårigheter med skatteberäkningen. Detta kan leda till ett scenario med dubbelbeskattning, eller till och med obeskattade intäkter i Sverige. Vi uppmanar den svenska regeringen att omedelbart undersöka denna brådskande fråga och ber att den konsulterar remissvaret från vår medlem PaddyPowerBetfair för fler detaljer och möjliga lösningar.

11.10 Internationella samarbeten m.m. (s. 365)

BOS stöder utredningens avsikt att tillåta öppen internationell likviditet. Internationell likviditet är en viktig förutsättning för spel som poker, spelbörser och Fantasy Sport, vilka samtliga kräver en tillräcklig spelarvolym för att fungera effektivt. Att tillåta öppen internationell likviditet kommer säkerställa att den svenska marknaden förblir attraktiv. Därigenom bistås regeringens kanaliseringsmål på 90 procent och skatteintäkterna kan optimeras.

11.18.2 Nationell plattform (s. 389)

BOS stöder förslaget att den blivande Spelmyndigheten övertar huvudmannskapet för den nationella plattformen mot manipulation av sporthändelser. De av BOS medlemsbolag som erbjuder sportvadslagning är mycket angelägna att få ingå i plattformen – enskilt eller via BOS – för att kunna bidra med kompetens på området.

13.3 Kortspel i turneringsform (s. 465)

Vi tillstryker utredningens förslag om att dessa bör tillåtas.

14 Vinståterbetalning (s. 483)

BOS delar utredningens uppfattning att de påståenden om ett samband mellan priset på spelprodukten (vinståterbetalning) och spelproblem saknar stöd. Med detta konstaterande är det svårt att hitta något annat argument till varför staten ska gå in och reglera priserna på den konkurrensutsatta licensmarkanden. Detta alldeles särskilt som de propåer som hittills har framförts har varit i riktningen att göra spelen dyrare än vad som annars skulle vara normalt på spelmarknaden, snarare än billigare.

Det faller på sin egen orimlighet att det skulle vara en statlig uppgift, när koppling till spelmissbruk saknas, att på författningsstadgad väg göra produkter omotiverat dyra. En sådan konstlad prishöjning skulle ha betydande negativa effekter på kanaliseringen då maximal vinståterbetalning alltid erbjuds ett knaptryck bort från det lokala svenska licenssystemet.

16.1 Licensieringens bredd (s. 529)

För att få ökad kontroll av spelverksamheten rekommenderar vi att spelverksamheten ska vara licensierad, men att underleverantörer av tjänster och innehåll undantas och att dessa istället följer krav på certifiering av produkter och tjänster. Detta system tillämpas redan framgångsrikt i t.ex. Danmark. Med certifiering av leverantörstjänster ökar tydligheten kring ansvar och den reglerande myndighetens utkrävande av ansvar blir mer effektivt. Detta skapar ett konsekvent arbetssätt mellan nordiska länder, och är att likställa med hur liknande branscher som t.ex. banker och deras tillstånd fungerar.

Det är hos operatören som kontakten med spelare sker, med krav på identifiering, monitorering av spelarbeteende och hanteringen av spelarnas pengar. Det är också hos operatören som spelaren är kund och har ett kundavtal. Ansvaret för de kontroller som hanterar dessa risker rekommenderas därför ligga hos speloperatören.

På det sättet skapas ett tydligt ägande av ansvar. Det blir lättare att följa upp vem som gör vad, och vem som ska granskas i olika situationer. Ansvaret som underleverantör bör vara att erbjuda produkter och tjänster som är certifierade av fristående certifieringsinstitut som är godkända av den reglerande myndigheten.

18.7.1 Omsorgsplikt (s. 606)

Vi välkomnar förslaget om en särskild omsorgsplikt för spelbolag gentemot sina kunder. Vi vill återigen framhålla onlinespelindustrins unika möjlighet att erbjuda denna omsorg genom KYC, monitorering och efterföljande insatser. KYC säkerställer att spelaren alls är behörig att släppas in till onlinespelbolaget. Här sker en kontroll av kundens identitet, inklusive ålder och av

eventuell förekomst av otillåtna multipla konton. Spelaren monitoreras, och aktiviteter som exempelvis insättningar, uttag, tid på dygnet för spelandet, förändringar i beteende och insatsernas storlek registreras. Vid avvikelser från ett förväntat spelbeteende larmar systemet och insatser som skyddar spelaren kan sättas in.

19.4 Nationell självavstängning (s. 633)

Vi delar utredningens bedömning att ett centralt självavstängningssystem kan göra mycket nytta för människor med spelproblem, och att detta system av konkurrens- och integritetsskäl bör ligga hos Spelmyndigheten.

20 Behandling av personuppgifter och vissa frågor om sekretess (s. 645)

BOS vill framhålla vikten av att svensk dataskydds- och integritetslagstiftning inte bör få sätta stopp för utförande av den omsorg som vi tar upp ovan under *18.7.1 Omsorgsplikt*.

Utredningen listar ett stort antal datapunkter som ska samlas in. Det stora omfånget och relevansen av just dessa punkter är dock diskutabel. Dagens moderna system för kontroll av spelarna bygger på analyser av spelarnas beteende. Viss datainsamling är nödvändig, men exakt vilka data det handlar om beror på systemens utformning. Målet här är inte datainsamlingen i sig utan att det ska finnas förutsättningar för spelbolagen att utöva sin omsorgsplikt. Onödig datainsamling bör undvikas.

21.15.3 Bonusar m.m. (s. 736)

BOS delar utredningens uppfattning att det är påkallat med krav på tydlighet och transparens avseende bonusar. Spelaren har rätt till att förstå erbjudanden fullt ut. Vi vill här uppmärksamma Danmark som har en sådan reglering.

Vi delar också utredningens slutsats att övriga krav – exempelvis om ett tak för bonusar eller max antal så kallade free spins – bör avvisas. Om inte annat så av kanaliseringsskäl.

Del 2

22 Tekniska krav (s. 13)

BOS har förståelse för att Spelmyndigheten måste kunna utföra sina kontroller på ett tillfredsställande sätt. Att kräva lokalisering i Sverige är inte möjligt dels då det strider mot EUF-fördraget, dels då det är praktiskt omöjligt eftersom all utrustning de facto inte finns i landet. Utredningens förslag om kontroll av utrustningen via fjärråtkomst kan däremot vara möjligt att genomföra.

24.7.3 Skärpt främjandeförbud (s. 87)

Det grundläggande problemet med dagens främjandeförbud är att det är diskriminerande till sin natur, i det att svenska bolag positivt särbehandlas på bekostnad av icke-svenska. Givet att Sverige inför ett icke-diskriminerande, och på andra sätt legitimt licenssystem, har vi inga grundläggande invändningar mot att det kompletteras med ett främjandeförbud. Vi tror emellertid att det är en fråga som branschen själv kan hantera. Dessutom utvecklas de olika metoderna för marknadsföring i snabb takt och en författningsstadgad reglering riskerar att alltid hamna på efterkälken. Som tidigare påpekats står BOS och SPER tillsammans för mellan 90-95 procent av den svenska spelmarknaden. Ett besked från oss att våra medlemmar inte kommer att annonsera i media som släpper in olicensierade spelbolag är en mer effektiv åtgärd än en detaljerad reglering.

Vidare måste framhållas att åtgärder i form av olika blockeringar för att faktiskt begränsa spelkunders möjlighet att ta del av olicensierade erbjudanden i praktiken ofta visar sig sakna verkan. Man bör inte förutsätta att främjandeförbudet och dess verkställighet möjliggör andra regler som negativt begränsar kundupplevelsen.

24.8 Ett särskilt spelfuskbrott (s. 103)

Matchfixning förstör inte bara idrotten, det orsakar även ekonomisk skada för speloperatörer som riskerar att betala ut felaktiga vinster. Till detta ska läggas den förtroendeskada som såväl sport som spelbolag drabbas av varhelst spelfusk förekommer eller misstänks förekomma. BOS tillstyrker förslaget om att kriminalisera matchfixning enligt föreslagen modell.

24.11 Förbud mot elektronisk kommunikation till olicensierat spel (s. 125)

BOS instämmer i att IP-blockering i stort sett är verkningslös och att metoden är mycket tvivelaktig ur ett medborgerligt frihetsperspektiv. Den föreslagna "filtreringen" av svenskars spelande på Internet, med varningsmeddelanden i realtid som föreslås utföras av kommunikationsföretag på uppmaning av Spelmyndigheten, framstår i detta sammanhang som ett första steg mot IP-blockering. Övervakningen är densamma och det är endast den slutliga åtgärden som skiljer. Inte heller detta bör införas. Det måste finnas en proportionalitet mellan integritetsintrånget och nyttan av övervakning. I detta fall är nyttan mycket tveksam och integritetsintrånget leder inte till något positivt. Detta förslag bör inte genomföras.

24.12 Förbud mot förmedling av betalning för olicensierat spel (s. 146)

BOS ställer sig tveksam till utredningens förslag att införa betalkortsblockering. Vår allmänna bedömning är att repressiva åtgärder av detta slag utgör ett mycket litet stöd för licenssystemet. Erfarenheten från Norge, som införde betalningsblockering 2010, visar att systemet saknar reell effekt och istället leder till att inhemska myndigheter börjar övervaka och ingripa mot betalningsleverantörer i utlandet. Även i detta fall är det fråga om proportionalitet. Intrånget är

betydande men den positiva effekten är mycket liten, om ens någon. En mer effektiv metod är att göra omregleringen av spelmarknaden så attraktiv att det resulterar i positiva spelupplevelser och att kunderna vill söka sig dit av fri vilja.

26.5.7 Spelskattens storlek (s. 197)

Utredningen föreslår en punktskatt på spel om 18 procent av spelöverskottet. Det är korrekt att det är spelöverskottet, det vill säga det som återstår efter det att vinst utbetalats till spelarna, som kan beskattas. Så beskattas spelbolag i alla jurisdiktioner som har lyckats med sin spelreglering.

Skattenivån måste vara anpassad till spelregleringen i övrigt. Skattenivån samverkar med alla andra delar av spelregleringen i relation till kanaliseringen. Ju lägre skatt, desto högre krav kan ställas på marknads aktörer i andra avseenden utan att kanaliseringens målet äventyras. Den föreslagna lagen går mycket långt i fråga om spelansvar. Övriga krav på aktörer är ännu delvis okända eftersom många krav senare ska fastställas av Spelmyndigheten i föreskrifter. Den sammanlagda bördan får emellertid antas bli mycket stor, givet de ambitioner som uttalats av såväl regeringen som utredaren.

Ett skatteuttag på 18 procent av spelöverskottet är i den föreslagna regleringskontexten mycket högt och det finns en uppenbar risk att skatteuttaget tillsammans med övriga krav i regleringen medför att det politiskt uttalade målet om att "återta kontrollen" misslyckas.

Föreslagen skattesats eller högre kan ge lägre skatteintäkter på grund av förändrade konsumentbeteenden (låg kanalisering). EU:s mest framgångsrika land, i termer av kanalisering till det egna licenssystemet, är Storbritannien som tillämpar en skatt på 15 procent.

Ju lägre skatt – åtminstone ned till 15 procent – desto högre kanalisering. Om staten väljer en skatt på 18 procent ska man alltså vara medveten om att den nivån måhända maximerar skatteintäkterna på kort sikt, men att detta sker på bekostnad av maximal kanalisering och långsiktigt stabila skatteintäkter.

I detta sammanhang ska också påpekas att den avgift till hästsporten som utredaren på goda grunder avfärdar, men som ATG och Svensk Travsport aktivt förespår, har som huvudsaklig effekt att statens skatteintäkter minskar med upp till 250 000 000 kronor på årsbasis. Avgiften kommer nämligen till största delen att betalas av ATG som på så sätt ges en avdragsgill kostnad på mer än 1 miljard kronor årligen. Den i utredningen prognostiserade skatteintäkten i form av skatt på näringsverksamhet påverkas således mycket negativt.

26.7 Ska spel som anordnas för allmännyttiga ändamål beskattas? (s. 217)

BOS anser att alla aktörer på spelmarknaden, oavsett vem som äger dem eller till vem vinsten distribueras, ska behandlas lika i skattehänseende. Utredarens förslag att vidareföra dagens skattefrihet för spel till förmån för allmännyttiga ändamål utgår från att dagens marknad inte förändras. Detta är inte konsekvent eftersom utredningen i övrigt bygger på tanken om ett

flexibelt regelverk som kan anpassas efterhand till tekniska innovationer, produktutveckling m.m.

Om spel för allmännyttiga ändamål likväl inte ska beskattas förutsätter detta fyra saker:

1. att detta exklusiva skattebefriade marknadssegment inte utvidgas till fler produktsegment än vad utredningen föreslår,
2. att alla ska betala skatt på den konkurrensutsatta licensmarknaden,
3. att staten har en god kontroll över dessa skattebefriade spelföretags kostnader, så att bolagens vinster verkligen tillfaller det allmännyttiga ändamålet och inte försvinner som dold vinst i form av oproportionellt höga kostnader, samt
4. att det av konkurrensrättsliga skäl dras en mycket tydlig gräns mellan det skattebefriade marknadssegmentet och det skattepliktiga, så att inget bolag kan verka samtidigt i båda segmenten.

27 Statens roll på spelmarknaden (s. 273)

Det är av avgörande betydelse att en fullständig separation sker mellan "Svenska Spel Monopol AB" och "Svenska Spel Licens AB". Av utredningen framgår tydligt vad inom AB Svenska Spel som måste delas upp. En fullständig separation omöjliggör att de båda bolagen ägs och styrs av ett gemensamt holdingbolag. Holdingbolags grundläggande syfte är att möjliggöra samutnyttjande av resurser och andra synergier.

Att inte nu dela AB Svenska Spel korrekt kommer att leda till årtal av konkurrensmässiga tvister mellan holdingbolaget och spelmarknadens övriga aktörer. Spelbranschens erfarenheter från andra jurisdiktioner inom EU visar också att ett tidigt klagomål till EU-kommissionen om brott mot konkurrensdirektivet kan vara nödvändigt. BOS vill här också framhålla att frågan, även om AB Svenska Spels organisation inte är en del av lagförslaget, likväl kan behöva lyftas i samband med att lagförslaget notifieras före riksdagsbehandling.

Staten måste bestämma vilken del av "Monopol" respektive "Licens" som ska erhålla Svenska Spels egendomar, såsom kunddatabasen och varumärket Svenska Spel. De kan inte ägas och/eller nyttjas av båda två. Korssubventionering mellan dessa bolag kan inte tillåtas.

Vi delar utredningens uppfattning att "[e]n programlagd avyttring av den del av Svenska Spel som inte erbjuder spel med ensamrätt bör genomföras"². Vi bedömer emellertid att en sådan avyttring inte har samma politiska stöd som omregleringen i övrigt, samt att även om det kommer att uppstå ett majoritetsstöd för en avyttring så kommer en försäljning ta längre tid i anspråk än införandet av licenser. Följaktligen bör den fullständiga separationen ges högre prioritet än ägarfrågan.

² s. 277

Vad gäller värdet av bolaget AB Svenska Spel instämmer vi dock i utredningens antagande att värdet sannolikt minskar över tid. Av detta skäl bör regeringen inte dröja alltför länge med att söka stöd i riksdagen för en försäljning av Svenska Spels licensdel.

Statens inflytande i ATG ska snarast avvecklas.

29.2 Spelmyndigheten bör få en mera central roll som expertmyndighet åt regeringen (s. 316)

Spelmyndigheten kommer ha stort behov av stöd från andra myndigheter. Samverkan kommer att bli en viktig arbetsmetod. Det är av vikt att regeringen uttalar att Spelmyndigheten ges det överordnade och samlade myndighetsansvaret inom politikområdet.

31 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser (s. 335)

Vi delar utredningens bedömning att upp till sex månader är en rimlig tid för Spelmyndigheten att pröva inkomna licensansökningar. Därefter måste skälig tid för implementering ges de spelbolag som tilldelas licens. Tidskalibreringen är en grannlaga uppgift. Som vi tidigare har påpekat är det av största vikt att processen håller tempo. Samtidigt måste spelbolagen ges en rimlig möjlighet att ställa om sin verksamhet för lokala svenska licenser. Givet att licenssystemet är i funktion under 2019 bedömer vi att processen håller tillräcklig fart.

BOS medlemsföretag innehar lokala licenser i mer än 15 europeiska länder och har följaktligen även omfattande erfarenheter av att verka inom och tillämpa lokala licensieringsregelverk. BOS understryker sin villighet att dela med sig av erfarenheter och kunskap om god praxis gällande tekniska lösningar på lagkrav till svenska lagstiftare för att understödja en effektiv och smidig process.

Det är av största vikt att inga spelbolag, inte heller statens eget spelbolag, tillåts tjuvstarta med nya speltillstånd innan alla andra ges samma chans. Svenska Spels ansökningar om nya speltillstånd avseende bland annat onlinekasino måste därför avvisas tills dess att alla spelmarknadens aktörer kan ges samma möjlighet att söka och ges licens. Ett avsteg från denna likabehandling skulle skada tilltron till det kommande licenssystemet högst avsevärt. Därtill skulle Sveriges relation till EU-kommissionen och EU-rätten avseende spelreglering försvåras ytterligare. Redan idag hänger ett stämningshot över Sverige på grund av brister i regleringens proportionalitet och likabehandling.

Avslutning

Vi vill passa på att tacka utredaren med sekretariat för att vi inbjudits att delta i utredningens referensgrupp samt för en även i övrigt god dialog. Avslutningsvis vill vi sammanfatta våra viktigaste synpunkter på utredningens förslag:

- En hög kanalisering till licensierade operatörer är av avgörande betydelse då uppfyllelse av utredningens övriga mål förutsätter en hög kanalisering. Utredningens kanaliseringsmål på 90 procents bör ses som ett minimum.
- Vi delar utredningens resonemang om det komplexa och ibland subjektiva i att bedöma olika spelformers riskgrad och att det därför synes omöjligt att klassificera spel enligt en sådan modell. Hos BOS medlemsföretag är det *spelare* snarare än *spelprodukter* som klassificeras utifrån risk.
- Det finns egentligen inga skäl för någon enda spelform att inte regleras i ett konkurrensutsatt licenssystem. Där det finns en efterfrågan på spel kommer den att mötas av spelerbjudanden, och vi vill att detta sker under ordnade former i ett licenssystem.
- Det är bekymrande att så litet görs för att utjämna den maktposition ATG har kunnat bygga under decennier av monopolets beskydd.
- I enlighet med utredningens resonemang måste tanken på att reglera återbetalningen till spelarna avfärdas. En reglering av återbetalningen skulle få mycket negativa effekter på kanaliseringen och därmed äventyra hela omregleringen.
- Vi välkomnar utredningens förslag som stärker konsumentskyddet på spelmarknaden, däribland en särskild omsorgsplikt för spelbolag gentemot sina kunder och ett system med obligatorisk central självavstängning.
- Det är av avgörande betydelse att en fullständig separation sker mellan "Svenska Spel Monopol AB" och "Svenska Spel Licens AB". BOS är dock oroligt att en tudelning av bolaget inte räcker då det ligger i farans riktning att bolagen kommer korssubventionera varandra. Det måste till en tydligare åtskillnad mellan bolagen och en naturlig lösning är att på sikt sälja det konkurrensutsatta bolaget. Dessförinnan måste de båda bolagen ha separerats fullständigt senast från dag ett i det nya licenssystemet. Förslag om ett gemensamt holdingbolag måste avvisas.

Ex officio,

Gustaf Hoffstedt

Generalsekreterare

Branschföreningen för Onlinespel

Box 3198

103 63 Stockholm

gustaf.hoffstedt@bos.nu